

BISDOM BREDA

Programmagids 2012-2013

Diocesaan aanbod voor parochies

Voorwoord	p. 3
Kalender en inhoud	p. 4
Programma-aanbod	p. 9
Trefwoordenregister	p. 63
Nuttige adressen	p. 67

Dit is een uitgave van het bisdom van Breda

Veemarktstraat 48, 4811 ZH Breda

T 076 5223444

E secretariaat@bisdombreda.nl

F 076 5216244

I www.bisdombreda.nl

E programmagids@bisdombreda.nl

Augustus 2012

Geloof

De parochie is een instrument om mensen Jezus Christus en zijn evangelie te leren kennen. Daarom geldt bij alles: het geloof voorop. Paars is de kleur van bekering en de bereidheid om naar God te luisteren. Het is de kleur van het bisdom Breda.

Gebouwen

Parochies en samenwerkingsverbanden ontwikkelen een gezamenlijk beheer van de kerkelijke gebouwen met het oog op het onderhoud en het gebruik. Grijs is de kleur van de stenen.

Pastoraat

De Kerk is de gemeenschap van mensen, bijeengeroepen door de Heer. De eerste pastorale zorg gaat uit naar hen die zich tot de Kerk bekennen: de kerkleden. Van daaruit staat de parochie missionair open naar mensen die nog niet of niet meer tot de gemeenschap horen, en die daar wel toe genodigd zijn. Groen is de kleur van de hoop.

Financiën

Parochies en samenwerkingsverbanden ontwikkelen één financieel beheer om het pastoraal team en de activiteiten van de parochie te kunnen financieren. Goudgeel is de kleur van het geld.

Personeel

In het pastoraal team zijn verschillende ambten en functies vertegenwoordigd van priester, pastoraal werk(st)er en diaken. De pastorale beroepskrachten bouwen met de vrijwilligers aan de Kerk als gemeenschap van mensen. Rood is de kleur van de heilige Geest en Pinksteren.

Besturen

Besturen is een werkwoord. Intensivering van samenwerking vraagt om actief besturen op alle beleidsterreinen en om een juiste bestuurlijke inrichting. Blauw is de kleur van daadkracht.

Geachte lezer,

In deze uitgave vindt u het diocesane aanbod voor parochies en parochiekernen in het bisdom van Breda en de (inter)parochiële caritas instellingen. Deze Programmagids voor het nieuwe jaar loopt voor een groot deel parallel met het Jaar van het Geloof dat paus Benedictus XVI uitriep.

Het Jaar van het Geloof start op 11 oktober 2012 en duurt tot 24 november 2013. Het herdenkt dat vijftig jaar geleden het Tweede Vaticaans Concilie begon. In Rome opent het jaar met een eucharistieviering en alle bisdommen wereldwijd zijn uitgenodigd daar bij aan te sluiten.

Daarom vindt op donderdag 11 oktober om 12.30 uur een plechtige diocesane eucharistieviering plaats in de H. Antoniuskathedraal in Breda.

Iedereen is van harte uitgenodigd voor deze viering. In de middag en de avond is er een programma voor pastorale beroepskrachten (middag) en voor parochiebestuurders (avond).

We hopen dat het Jaar van het Geloof een stimulans en bemoediging mag zijn voor ons engagement voor geloof en Kerk. Want, zoals paus Benedictus zegt: "Christus zendt ons vandaag evenals toen uit over de wegen van de wereld om zijn evangelie te verkondigen aan alle volken van de aarde" (Porta fidei).

Het aanbod in deze Programmagids is opgesteld ter ondersteuning van juist deze gelovige, en ook de praktische en beleidsmatige inzet van allen die meewerken in de parochies in het bisdom van Breda.

Mgr. dr. J. W. M. Liesen

Opleiding tot priester of diaken	p. 10
Frenckenprogramma, toeleidingsaanbod voor aanstaande pastorale beroepskrachten	p. 11

2012

SEPTEMBER

5 september	Studiedag voor pastorale beroepskrachten over seksueel misbruik	p. 12
7 september	Geloof in kunst: Het kerkgebouw, huis van God	p. 13
7 september	Antoniusacademie over Ouderen en arbeid	p. 14
9 september	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
2 september	Geloofsgesprek op tv met bisschop Liesen (50 jaar Vaticanum II en Jaar van het Geloof)*	
23 - 25 september	Pastoorcursus, groep 1	p. 15
25 september	Bijeenkomst voor kosters Vicariaat Breda	p. 16
25 september	Start Leergang spiritueel leiderschap	p. 17

OKTOBER

4 oktober	Kerkbalans Nieuwe Stijl	p. 18
6 oktober	Lopend Vuurtje voor vormelingen	p. 19
8 oktober	Start Cursus nieuwe bestuursleden parochiële caritasinstelling (PCI)	p. 20
11 oktober	Start Jaar van het Geloof	p. 21
14 oktober	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
21 - 23 oktober	Pastoorcursus, groep 2	p. 15
22 oktober	Start Basiscursus parochiebestuur en parochiekerncommissie	p. 22
24 oktober	Jaarlijkse ontmoetingsdag voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen	p. 24
26 oktober	Diaconaal werkbezoek, naar een inloophuis	p. 25
26 - 28 oktober	Misdienaars- en acolietenweekend	p. 26

Najaar 2012	Vorbij de 65 jaar, bijeenkomst voor priesters en diakens	p. 27

NOVEMBER

1 november	Allerheiligen	
2 november	Allerzielen	
4 november	Katholieke jongerendag	
4 november	Geloofsgesprek op tv (50 jaar Vaticanum II en Jaar van het Geloof)*	
7 november	Ontmoeting teamassistentes en secretariële ondersteuners	p. 28
7, 20 november	Informatieavonden parochiële caritasinstellingen	p. 29
8, 15 november	Diocesane VPV-dagen	p. 30
9 - 11 november	Adventcollege voor jongeren, Jaar van het Geloof	p. 31
12, 13 november	Startavonden Vastenactie - Vastenestafette 2013	p. 32
17 - 18 november	DiaconAction	
19 november	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
26 november	Afsluitende bijeenkomst Basiscursus parochiebestuur en parochiekerncommissieparochiekerncommissie	p. 22
25 november	Vesperviering van de gebedskring roepingen	p. 33

DECEMBER

2 december	Advent, 1e zondag	
2 december	Geloofsgesprek op tv (50 jaar Vaticanum II en Jaar van het Geloof)*	
16 december	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
25 december	Kerstmis	

2013

JANUARI

8 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst in het vicariaat Breda	

10 januari	Nieuwjaarsbijeenkomst in het vicariaat Middelburg	
11 - 13 januari	Kloosterdagen voor mensen uit het onderwijs	p. 34
13 januari	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
15 januari	Start Kadercursus catechese	p. 35
17 januari	Dag van het Jodendom	
18 januari	Presentatie diocesane cijfers Kerkbalans	p. 36
18 januari	Diaconaal werkbezoek, naar een Vincentiusvereniging	p. 37
21 januari	Vaticanium II en nieuwe evangelisatie, Jaar van het Geloof	p. 38
22 januari	Start Kadercursus Sociale leer en diaconie	p. 39
23 januari	Naar de 65 jaar, bijeenkomst voor pastoraal werk(st)ers	p. 40
24 januari	Start Kadercursus liturgie	p. 41
24 januari	Start kadercursus kerkmuziek	p. 42
28 januari	Onderhoud en in stand houden RK kerkgebouwen	p. 43

FEBRUARI

2 februari	Ledenadministratie en kerkbijdragen-administratie Navision	p. 44
13 februari	Aswoensdag	
13 februari	Start Vastenestafette	
15 februari	Antoniusacademie over de waarde van minderen in vastentijd	p. 45
24 februari	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	

MAART

5 maart	Studiedag Liturgie	p. 46
11 maart	Bezinningsdag (retraite) voor pastoraal werk(st)ers	p. 47
13 - 15 maart	Kloosterdagen voor de categoriale zorg	p. 48
24 maart	Palmpasen	
24 maart	Palmzondag	
24 maart	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
27 maart	Chrismamis (Wagenberg)	
28 maart	Witte Donderdag	

29 maart	Goede Vrijdag	
31 maart	Pasen	

APRIL

6 april	Informatiedag Priester- en Diakenopleiding Bovendonk	p. 49
10, 24 april	Projectmatig werken voor besturen en teams	p. 50
13 april	Financiële administratie (Navision)	p. 51
14 april	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
21 april	Roepingenzondag	
21 april	Vesperviering van de gebedskring roepingen	p. 52
28 april	Zondag van de Arbeid	

MEI

9 mei	Hemelvaart	
12 mei	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
13 mei	Het geloof leren: catechese en de Catechismus van de Katholieke Kerk, Jaar van het Geloof	p. 53
13, 27 mei	Fondsenwerving voor (pastorale) projecten	p. 54
17 mei	Antoniusacademie over Onderwijs en armoede	p. 55
19 mei	Pinksteren	
29 mei	Bezinningsdag voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen, de bron van geloof levend houden	p. 56

JUNI

2 juni	Zondag met speciale aandacht voor de diaconie	
9 juni	Jongerenviering voor de Wereldjongerendagen	
21 juni	Diaconaal werkbezoek, bezoek aan een project begeleid wonen in Zeeland	p. 57
23 - 28 juni	Jaarlijkse retraite voor (aanstaande) priesters en diakens	p. 58

JULI

17 juli - 29 juli Wereldjongerendagen Rio de Janeiro, Jaar van het Geloof p. 59

AUGUSTUS

15 augustus Maria Tenhemelopneming (patroonsfeest bisdom van Breda)

* De geloofsgesprekken worden uitgezonden om 10.10 uur op Nederland 2 voorafgaand aan de uitzending van de eucharistieviering vanuit het bisdom van Breda (10.30 uur). Data van de uitzendingen zijn onder voorbehoud. Ook in 2013 worden zeven geloofsgesprekken uitgezonden. Deze worden gepubliceerd op www.bisdombreda.nl.

In het bisdom van Breda studeren priesters en diakens in opleiding aan de Priester- en diakenopleiding Bovendonk of aan een erkende universitaire of hbo-opleiding. De opleiding duurt in totaal zes jaar. Jonge priesterstudenten volgen hun opleiding in voltijd en wonen in het Sint Antoniushuis. Priester- en diakenstudenten van 28 jaar tot begin 50 studeren in deeltijd op Bovendonk te Hoeven. Zij combineren de studie met hun werk. Op Bovendonk telt een studiejaar 21 studieweekenden.

In de studie wordt persoonsvorming, spirituele vorming, theologische vorming en pastoraal-theologische beroepsvorming geïntegreerd aangeboden. Men volgt colleges in de Bijbelwetenschap, kerkgeschiedenis, systematische

theologie, ethiek, spiritualiteit, pastoraaltheologie, liturgie, filosofie, godsdienstwetenschappen en sociale wetenschappen. De student doet vrijwilligerswerk in een parochie en neemt deel aan een diocesaan programma. Afhankelijk van reeds gevolgde opleiding en verworven competenties, kan een op maat gemaakt opleidingsprogramma samengesteld worden. Om toegelaten te kunnen worden als priesterstudent van Bovendonk moet men zich verbonden hebben met een bisdom, orde of congregatie en voorts gekozen hebben voor de celibataire levensstaat. Kandidaten voor het permanente diaconaat moeten zich eveneens verbonden hebben met een bisdom, orde of congregatie en gekozen hebben voor een definitieve levensstaat.

Het Frenckenprogramma is het diocesaan vormingsprogramma voor wie als priester, diaken of pastoraal werk(st)er wil gaan werken in het bisdom van Breda. Het programma wordt gedurende de laatste drie jaar van de masteropleiding gevolgd op Bovendonk. Elk studiejaar zijn er negen à tien bijeenkomsten. De bijeenkomsten vinden meestal in de avond plaats van 18.15 tot 22.00 uur, en er zijn twee weekeinden.

Het programma bestaat uit drie onderdelen:
1) spiritualiteit
2) praktisch-liturgische vorming
3) beleid en organisatie in het bisdom van Breda

Dit programma wordt in een driejarige cyclus aangeboden. Elk jaar is er ook een werkveldbezoek aan een parochie en aan een instelling.

Studiejaar 2012-2013		Studiejaar 2012-2013	
WANNEER	Studiejaar 2012-2013	WANNEER	Studiejaar 2012-2013 Maandelijks bijeenkomst, circa negen à tien keer per jaar, gedurende drie jaar
VOOR WIE	Voltijdopleiding of deeltijdopleiding voor mannen vanaf 18 jaar met tenminste havo of vwo. Bij onvoldoende vooropleiding geldt dat men onderwijs moet kunnen volgen op tenminste hbo-niveau	VOOR WIE	Studenten die beginnen aan hun masteropleiding en/of de laatste jaren (stageperiode) van de Priester- en diakenopleiding Bovendonk
WAAR	Utrecht, Tilburg, Hoeven	WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	Op aanvraag	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Diverse docenten	BEGELEIDING	Studiecoördinator Jan Brok, diaken Jan Joosten, e.a.
INFORMATIE	Rector Norbert Schnell, Priester- en diakenopleiding Bovendonk, T 0165 504277, E info@pdob.nl, I www.pdob.nl, zie ook www.roeping.nu	INFORMATIE	Jan Brok, dienst opleiding en vorming, T 0165 504277, E info@pdob.nl
AANMELDEN	Bij de Priester- en diakenopleiding Bovendonk. Voor het studiejaar 2013-2014 uiterlijk op 15 mei 2013. Secretariaat Bovendonk, T 0165 504277 of E info@pdob.nl	AANMELDEN	Secretariaat Bovendonk, T 0165 504277 of E info@pdob.nl

STUDIEDAG VOOR PASTORALE BEROEPSKRACHTEN OVER SEKSUEEL MISBRUIK

GELOOF IN KUNST HET KERKGEBOUW, HUIS VAN GOD

Op woensdag 5 september organiseert het bisdom van Breda een studiedag over seksueel misbruik van minderjarigen.

Op deze studiedag wordt ingegaan op: wat is de invloed van seksueel misbruik als minderjarige op het leven van mensen, wat richt seksueel misbruik aan in het leven van mensen? En op de vraag: hoe kunnen slachtoffers van seksueel misbruik, gepleegd door vertegenwoordigers van de Katholieke Kerk, worden begeleid en worden tegemoetgekomen?

“Wij zijn en blijven vastbesloten om naast erkenning van het leed te zorgen voor genoegdoening, compensatie, hulp en nazorg. Dit komt tot uitdrukking in persoonlijke contacten met slachtoffers en vertegenwoordigende organisaties van slachtoffers en in allerlei voorzieningen die wij inzetten. Wat slachtoffers is overkomen en aangedaan kan helaas niet meer ongedaan worden gemaakt, maar wij zijn ons ten volle bewust van onze verantwoordelijkheid om het aangedane leed te erkennen, genoegdoening te bieden en hulp te laten verlenen.” (Brief van kardinaal Eijk en broeder Van Dam aan minister Opstelten, 2 april 2012.)

De ochtend bestaat uit enkele plenaire inleidingen. In de middag vinden werkwinkels plaats.

Pastorale beroepskrachten worden met nadruk uitgenodigd deel te nemen aan deze studiedag.

In kerken en kapellen zijn vele kunstvoorwerpen. ‘Voor God is niets mooi genoeg.’ Architecten, beeldhouwers, timmerlieden, schrijnwerkers, koperslagers en glazeniers zijn aangetrokken om de kerken te verfraaien. Vele voorwerpen in kerken hebben een functionele, een betekenisgevende én een artistieke functie. Vele kerken worden opengesteld.

Als gastheer of gastvrouw heet u bezoekers welkom en beantwoordt u vragen. Het is een uitdaging om met mensen die daarvoor openstaan vanuit de kunst in kerken het geloofsgesprek aan te gaan, en om bij de doopvont te spreken over dopen, bij de preekstoel te spreken over preken, bij de biechtstoel over biechten, bij de lessenaar te spreken over het lezen in de Schrift.

Deze bijeenkomst wordt jaarlijks gegeven, voorafgaand aan Open Monumentendag en steeds in een andere regio van het bisdom.

WANNEER	Woensdag 5 september 2012, 10.00 - 16.00 uur	WANNEER	Vrijdag 7 september 2012, 14.00 - 16.30 uur
VOOR WIE	Priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers van het bisdom van Breda	VOOR WIE	Gastheren en gastvrouwen die de openstelling van kerken en kapellen tot taak hebben, mensen die rondleidingen willen verzorgen in hun eigen kerkgebouw (voor geïnteresseerden, vormelingen etc.)
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven	WAAR	Basiliek St. Jan de Doper, Torenstraat 2, Oosterhout
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	30
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Vicaris-generaal Vincent Schoenmakers en communicatieregisseur Daphne van Rosendaal	BEGELEIDING	Vicaris-generaal Vincent Schoenmakers en diaken Frank van Gerven ss.cc.
INFORMATIE	Vicaris-generaal Vincent Schoenmakers, T 076 5223444, E vschoenmakers@bisdombreda.nl; Daphne van Rosendaal, T 076 5223444, E dvrosendaal@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Vicaris-generaal Vincent Schoenmakers, T 076 5223444, E vschoenmakers@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

De samenstelling van de Nederlandse samenleving verandert. Het aandeel van ouderen neemt toe ten opzichte van de totale bevolking. Nederland telde eind 2010 ruim 2,6 miljoen 65-plussers (15,6% van de totale bevolking), waarvan bijna 800.000 80-plussers. In 2040 groeit het aantal ouderen (65+) tot 25,6% van de bevolking, dat zijn 4,6 miljoen mensen. (Bron: CBS)

In recente jaren zijn in verschillende parochies in het bisdom van Breda ouderenprojecten gestart voor en met oudere mensen.

In deze bijeenkomst van de Antoniusacademie gaat het niet om economische of sociaal-politieke vraagstukken, maar gezien de geschetste ontwikkeling- over de voortdurende bijdrage van oudere mensen aan de gemeenschap.

De vraag die deze Antoniusacademie wil beantwoorden is: wat is de drijfveer van ouderen voor voortdurende inzet ten behoeve van de gemeenschap? Deze vraag wordt in de Antoniusacademie verkend met vertegenwoordigers van maatschappelijke middenveldorganisaties en met ouderen zelf.

Het bisdom organiseert een cursus voor pastoors.

De priester die pastoor is heeft vanuit zijn ambt de leiding in de parochie. Deze tweedaagse cursus gaat in op vragen die te maken hebben met het pastoorsambt in groter wordende parochies. Daarin doen zich nieuwe uitdagingen voor rond het vormgeven van het pastoraat en het bestuurlijk aansturen van samenwerking tussen parochies en parochiekernen.

In de cursus komt nadrukkelijk ook de balans tussen leven en werken aan bod.

Er worden twee groepen gevormd voor deze cursus.

WANNEER	Vrijdag 7 september 2012, 15.00 - 17.30 uur	WANNEER	Zondagmiddag 23 september 2012 t/m dinsdagavond 25 september (groep 1), zondagmiddag 21 oktober 2012 t/m dinsdagavond 23 oktober (groep 2)
VOOR WIE	Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving	VOOR WIE	Priesters op uitnodiging van de bisschop
WAAR	H. Antoniuskathedraal, Breda	WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	12
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Bob van Geffen, bisschoppelijk gedelegeerde voor de categoriale zorg en diaken Fred van Iersel, functionaris sociale leer	BEGELEIDING	Rector Norbert Schnell en Annemiek Waij, benoemingenfunctionaris parochiepastoraat
INFORMATIE	Bob van Geffen, T 076 522 34 44, E bvgeffen@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Rector Norbert Schnell, T 0165 504277, E info@pdob.nl
AANMELDEN	Op uitnodiging van de bisschop	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

Op deze bijeenkomst voor kosters wordt de nieuwe editie van het 'Kostersboek' toegelicht (uitgave november 2010). Deze herdruk is geheel hernieuwd en aangevuld en geeft niet alleen praktische informatie en concrete tips voor kosters, maar ook voor misdienaars.

Concreet zal deze middag ingaan op het sacrament van de Eucharistie. Annie Coppens-Baeten, verbonden aan het Centrum voor Parochiespiritualiteit in Nijmegen -uitgever van het Kostersboek-, verzorgt de inleidingen. Aansluitend is er een rondleiding door de kerk.

In 2011 werden vergelijkbare bijeenkomsten gehouden in de dekenaten Het Markiezaat en Zeeland.

De leergang spiritueel leiderschap richt zich op de ontwikkeling van het leiderschap van pastorale beroepskrachten van het bisdom van Breda.

Goed leiderschap kan het verschil maken in elke organisatie, dus ook in een parochie of in een samenwerkingsverband van parochies. De leergang is gebaseerd op de Regel van Benedictus, een kloosterregel uit de 6e eeuw, die voor een groot gedeelte bestaat uit Bijbelse noties en ervaringen in het samenleven met en leidinggeven aan medebroeders. De Duitse benedictijner monnik Anselm Grün is grondlegger van deze leergang, die ook elementen bevat uit lichaamswerk, psychologie en bedrijfskunde.

In de leergang zijn belangrijke elementen van het diocesaan beleid opgenomen, zoals het geloof voorop, de onderscheiden ambten en functies, het werken in een teamverband en samenwerken.

De leergang duurt een jaar en bestaat uit vier blokken van drie dagen in de Trappisten Abdij van Koningshoeven te Tilburg. Het eerste blok is bezinnend van aard, verdieping van de eigen spiritualiteit komt aan de orde. Blok 2 tot en met 4 gaan achtereenvolgens over: leidinggeven aan jezelf, de verbinding met de ander en authenticiteit en de verbinding met het grote geheel. Daarnaast zijn er intervisiegroepen, kan voorzien worden in individuele geestelijke begeleiding en is bestudering van enige literatuur gewenst.

WANNEER Dinsdag 25 september 2012, 13.30 uur

VOOR WIE Vrijwilligers in de parochies die de taak van koster vervullen

WAAR Kerk van de H. Aartsengel Michael, Hooghout 67, 4817 EA Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Emeritus deken Peter de Rooij en de voorzitter Diocesane Commissie voor Liturgie, diaken Wim Tobé

INFORMATIE Peter de Rooij, T 0165 511541, E paederooij@xs4all.nl of Wim Tobé, T 076 5223444, E wtobe@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Start dinsdag 25 - donderdag 27 september 2012: 25-27 september 2012, 20-22 november, 19-21 maart 2013 en 18-20 juni

VOOR WIE Pastorale beroepskrachten van het bisdom van Breda

WAAR Abdij Koningshoeven, Berkel-Enschot

MAX. AANTAL DEELNEMERS 12

KOSTEN €500 (hierin zijn de kosten voor het verblijf in de abdij opgenomen)

BEGELEIDING Jos van Genugten, pastorale dienstverlening

INFORMATIE Jos van Genugten, T 076 5223444, E jvgenugten@bisdombreda.nl
Een beschrijving van de leergang is beschikbaar

AANMELDEN Vóór 1 september 2012 via E programmagids@bisdombreda.nl

Kerkebalans Nieuwe Stijl is een methode om de opbrengst van de actie Kerkebalans te verhogen. Twee begrippen staan centraal in Kerkebalans Nieuwe Stijl: verbreden (méér mensen geven) en verdiepen (mensen geven méér).

De kerkeledenadministratie is hierbij een goed hulpmiddel. Het vormt de basis voor het effectief werven van vrijwilligers, de jaarlijkse Actie Kerkebalans en het uitvoeren van 'extra' acties voor Kerkebalans Nieuwe Stijl. Ook kerkelijke en pastorale gegevens worden hierin opgenomen om met hulp daarvan specifieke doelgroepen te kunnen benaderen zoals voor geldwerving.

Op zaterdag 6 oktober vindt de jaarlijkse vormelingsdag van het bisdom plaats, Lopend Vuurtje. Deze vormelingsdag is er speciaal voor jongeren die hun vormsel gaan doen, of die het vormsel het afgelopen jaar ontvingen.

Rond het thema 'de kracht van de heilige Geest' worden vormelingen een hele dag uitgedaagd om zich sterk te maken voor hun geloof. De dag start met een eucharistieviering. In werkwinkels gaan de vormelingen actief en inhoudelijk aan de slag met het thema.

Ook de ouders, begeleiders en pastorale beroepskrachten zijn uitgenodigd en kunnen meedoen in een programma speciaal voor hen.

WANNEER	Donderdag 4 oktober 2012, 19.30 - 21.30 uur	WANNEER	Zaterdag 6 oktober 2012, 10.00 - 16.00 uur
VOOR WIE	Vrijwilligers, bestuursleden en pastorale beroepskrachten die in hun parochie of parochiekern deel uitmaken van de werkgroep Kerkebalans	VOOR WIE	Vormelingen van het jaar 2011-2012, vormelingen 2012-2013, en ouders en begeleiders
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven	WAAR	O.L. Vrouw van Lourdes, Prins Bernhardlaan 66, Bergen op Zoom
MAX. AANTAL DEELNEMERS	20	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Gerrit van Dieren (afdeling financiën)	BEGELEIDING	Nancy van der Zande - van Geel, projectmedewerker jongerenpastoraat
INFORMATIE	Gerrit van Dieren, T 076-5223444, E gvdieren@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Jongerenpastoraat, T 076 5223444, E jongerenpastoraat@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

CURSUS NIEUWE BESTUURSLEDEN PAROCHIEËLE CARATISINSTELLING (PCI)

START VAN HET JAAR VAN HET GELOOF

De cursus 'Nieuwe bestuursleden parochiële caritas instelling (PCI)' telt vijf bijeenkomsten. Zij is met name bestemd voor bestuursleden van de (inter)parochiële caritasinstellingen en de werkgroepen caritas in de parochiekernen in hun eerste benoemingstermijn.

U krijgt zicht op de kern van caritas en diaconie en het werk van een caritasbestuur in en buiten de parochie. In de vijf bijeenkomsten wordt het reglement van de PCI behandeld en het doel van de parochiële caritasinstelling. Ook komen de begrippen caritas en diaconie aan bod, het werk van de PCI in de praktijk en met wie je daarvoor kunt samenwerken. Ook worden thema's van de sociale leer van de Kerk belicht in relatie tot het werk en de doelstellingen van de PCI's.

Op donderdag 11 oktober start wereldwijd het Jaar van het Geloof (11 oktober 2012 - 24 november 2013). In kathedralen en kerken van de hele wereld vinden op die dag feestelijke eucharistievieringen plaats om het jaar te openen. De paus celebreert de mis in Rome.

Om 12.30 uur celebreert bisschop Liesen de eucharistie in de H. Antoniuskathedraal in Breda. Iedereen die de opening van het jaar mee wil vieren is hiervoor van harte uitgenodigd.

De middag staat in het teken van een programma voor priesters, diakens, en pastoraal werk(st)ers van het bisdom. Bisschop Liesen zal voor de pastorale teams een inleiding houden over de

betekenis van het Jaar van het Geloof voor de parochies, ook in het licht van de diocesane afronding van het beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk'. Daarna is er ruimte voor onderling gesprek over parochies in beweging brengen vanuit het geloof en voor het geloof.

De avond is een gemeenschappelijk programma voor parochiebestuurders en pastorale teams van de 21 samenwerkingsverbanden. Bisschop Liesen opent de avond. De start van het Jaar van het Geloof is de diocesane afronding van het beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk'. Projectcoördinator Geerten Kok zal daarom terugblikken en met parochies vooruitblikken met het oog op 'geloof in de (nieuwe) parochie'.

WANNEER 5 maandagavonden, 19.30 - 21.30 uur, start maandag 8 oktober 2012: 8 en 22 oktober 2012, 5 en 19 november en 3 december

VOOR WIE Bestuursleden van de (inter)parochiële caritasinstellingen en de werkgroepen caritas op parochiekern niveau

WAAR Michaelkerk, Hooghout 67, 4817 EA Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS 15

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Diaken Wim Tobé, functionaris PCI

INFORMATIE Diaken Wim Tobé, T 076 5223444, E wtobe@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Donderdag 11 oktober, 12.30 uur eucharistieviering

VOOR WIE In de middag voor pastorale beroepskrachten en de avond voor parochiebestuurders en pastorale beroepskrachten

WAAR H. Antoniuskathedraal, Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Bisschop Liesen, Geerten Kok, projectcoördinator 'In de duizend gezichten van Uw volk' en communicatieregisseur Daphne van Roosendaal

INFORMATIE Geerten Kok, T 076 5223444, E gkok@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

De afgelopen jaren zijn door samen-voeging van parochies nieuwe parochies van grotere omvang ontstaan, met een nieuw parochiebestuur als koepel van de deelnemende parochiekernen, waarin een parochiekerncommissie met een aantal beheerstaken is belast. De ontwikkeling en het functioneren van deze nieuwe structuur vraagt om een vernieuwde vorming en toerusting van de vrijwilligers die zich daarvoor inzetten.

1. Open cursus

In het najaar van 2012 wordt, in de lijn van een al langer bestaande traditie, een open cursus aangeboden voor individuele parochiebestuurders, die zich (eventueel opnieuw) willen oriënteren op de plaats en

functie van een parochie en van degenen die daarin leiding dienen te geven.

Deze cursus omvat vier maandagavonden en wordt bijzonder aanbevolen aan kerk- en parochiebestuurders die recent als zodanig in functie zijn getreden. Maar ook andere bestuurders, die behoefte hebben aan een 'opfriscursus', zijn van harte welkom. Vragen die aan de orde komen zijn o.a.:

- Wat betekent 'goed besturen' van een parochie, zowel materieel als spiritueel?
- Hoe organiseer je samenwerking en onderlinge communicatie?
- Hoe komt een goed vrijwilligersbeleid tot stand?

Uiteraard komen ook vragen van cursisten aan de orde. De laatste avond is gereserveerd voor een ontmoeting met de bisschop, het bisdombestuur en de diocesane diensten van het bisdom.

2. Cursus op maat voor samenwerkingsverbanden

Naast het aanbod van de open cursus voor individuele bestuurders wordt de mogelijkheid geboden om in de eigen regio een cursus op maat te organiseren, waarin wordt uitgegaan van de concrete situatie in het betreffende samenwerkingsverband. Als het samenwerkingsverband een definitieve vorm gevonden heeft, bijvoorbeeld door het tot stand komen van een nieuwe grote parochie,

ontstaan soms heel wat concrete bestuurlijke vragen, waarop een antwoord gevonden moet worden, wil het samenwerkingsverband zich op een goede wijze verder ontwikkelen.

Aan deze cursus op maat zouden daarom zoveel mogelijk allen moeten deelnemen, die meewerken in de parochie en de parochiekernen. De inhoud en de omvang van de cursus worden in onderling overleg vastgesteld.

Voor meer informatie over de cursus op maat kunt u terecht bij diaken Jan Foesenek en Geerten Kok.

WANNEER	4 maandagavonden, 19.30 - 21.45 uur, start maandag 22 oktober 2012: 22 oktober, 5 en 19 november, 26 november (deze laatste bijeenkomst: bisdomkantoor Breda, 18.00-21.30 uur incl. een broodmaaltijd)
VOOR WIE	Voor recent in functie getreden kerk- en parochiebestuurders en leden van de parochiekerncommissies en als 'opfriscursus' voor bestuurders die al langer in functie zijn
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	20
KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Diaken Jan Foesenek en Geerten Kok
INFORMATIE	Geerten Kok, T 076 5223444, E gkok@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

JAARLIJKSE ONTMOETINGS-DAG

VOOR EMERITI EN PASTORALE BEROEPSKRACHTEN MET PENSIOEN

DIACONAAL WERKBEZOEK

NAAR EEN INLOOPHUIS

Jaarlijks wordt door de bisdomleiding de ontmoetingsdag georganiseerd voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen van het bisdom van Breda.

Deze dag staat in het teken van informatie-uitwisseling en wederzijdse ontmoeting.

Met een diaconaal werkbezoek informeren de bisschop en de bisdomstaf zich op locatie over een problematiek of een sociaal vraagstuk en gaan daarover in gesprek, mede vanuit de sociale leer van de Kerk. Voor de diaconale werkbezoeken nodigt het bisdom tevens direct betrokken mensen uit de parochies en het maatschappelijk middenveld uit.

Op vrijdag 26 oktober 2012 bezoekt de bisschop een inloophuis.

Bij dit werkbezoek staat de volgende vraag centraal: hoe geeft het inloophuis concreet vorm aan haar visie: 'Iedereen telt mee en iedereen mag gezien en gehoord worden'?

WANNEER	Woensdag 24 oktober 2012	WANNEER	Vrijdag 26 oktober 2012, 15.00 - 17.00 uur
VOOR WIE	Emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen	VOOR WIE	Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving op uitnodiging van de bisschop
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven	WAAR	Een inloophuis in Oudenbosch
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Bisdomleiding en benoemingenfunctionaris parochiepastoraat Annemiek Waij	BEGELEIDING	Jos de Kreek, adjunct-hoofd pastorale dienstverlening
INFORMATIE	Annemiek Waij, T 076 5223444, E awaij@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Jos de Kreek, T 076 5223444, E jdkreek@bisdombreda.nl
AANMELDEN	Vóór 8 oktober 2012 via E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Op uitnodiging van de bisschop

In 2011 werden vanwege de Week van de Sacramenten voor het eerst misdienaars uit het hele bisdom uitgenodigd voor een misdienaarsweekend. Hiervoor werd aangesloten bij het weekend voor misdienaars en acolieten dat al meer dan tien jaar een groot succes is in Breda.

Ook dit jaar zijn misdienaars en acolieten uit het hele bisdom uitgenodigd voor dit weekend.

Het weekend heeft als thema 'Zien en gezien worden'.

Voor priesters en diakens in de parochie die 63 jaar of ouder zijn worden twee bijeenkomsten aangeboden met het oog op het 65e levensjaar, de pensioengerechtigde leeftijd en het emeritaat vanaf 75 jaar.

Bij de eerste bijeenkomst zal Annemiek Waij, diocesaan benoemingenfunctionaris parochiepastoraat aanwezig zijn. Econoom Gerard de Rooij zal in de tweede bijeenkomst zakelijke aspecten bespreken.

De bijeenkomsten staan in het kader van terugblikken en vooruitblikken: Hoe kan en blijf ik me inzetten als ambtsdrager van de Kerk? Wat heb ik nodig om mijn fysieke en spirituele balans in leven en werk te blijven behouden? En welke financiële zaken veranderen (AOW en pensioen)?

WANNEER	Vrijdag 26 oktober 19.00 uur - zondag 28 oktober 13.00 uur	WANNEER	Twee middagen in het najaar 2012
VOOR WIE	Misdienaars en acolieten uit het bisdom van Breda	VOOR WIE	Priesters en diakens die in een parochie werkzaam zijn van het bisdom van Breda en die 63 jaar of ouder zijn
WAAR	In en rond de Michaelkerk, Hooghout 67, 4817 EA Breda	WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	8
KOSTEN	€25	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Pastoraal werkster Ineke Leemput e.a.	BEGELEIDING	Diaken Egbert Bornhijm en Annemiek Waij
INFORMATIE	misdienaarsweekend@xs4all.nl	INFORMATIE	Diaken Egbert Bornhijm, T 0113 561764, E ebornhijmbisdombreda.nl , Annemiek Waij, benoemingenfunctionaris parochiepastoraat, T 076 5223444, E awaij@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E misdienaarsweekend@xs4all.nl	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

Jaarlijks wordt voor teamassistenten en secretariële ondersteuners en ontmoeting belegd met aandacht voor inhoudelijke verdieping, praktische toerusting en onderling overleg.

Eens per jaar is er in beide vicariaten een bijeenkomst met de besturen van de (inter)parochiële caritasinstellingen en de werkgroepen caritas op parochiekern niveau. De bijeenkomst is opgezet om informatie uit te wisselen tussen bisdomleiding en de besturen met betrekking tot het diaconale beleid en de diaconale financiën.

JANUARI
FEBRUARI
MAART
APRIL
MEI
JUNI
JULI
AUGUSTUS
SEPTEMBER
OKTOBER
NOVEMBER
DECEMBER

JANUARI
FEBRUARI
MAART
APRIL
MEI
JUNI
JULI
AUGUSTUS
SEPTEMBER
OKTOBER
NOVEMBER
DECEMBER

WANNEER	Woensdag 7 november 2012 van 9.30 uur tot 13.30 uur	WANNEER	Woensdag 7 november 2012, 20.00 - 22.00 uur voor Vicariaat Breda Dinsdag 20 november 2012, 20.00 - 22.00 uur voor Vicariaat Middelburg
VOOR WIE	Teamassistenten en secretariële ondersteuners	VOOR WIE	Bestuursleden van de (inter)parochiële caritasinstellingen en de werkgroepen caritas op parochiekern niveau
WAAR	Bisdomkantoor, Veemarktstraat 48, Breda	WAAR	Vicariaat Breda: Michaelkerk, Hooghout 67, 4817 EA Breda Vicariaat Middelburg: parochiecentrum De Ark, Hontestraat 6, 4411 CL Rilland
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Annemiek Wajj, benoemingenfunctionaris parochiepastoraat	BEGELEIDING	Diaken Wim Tobé, functionaris PCI
INFORMATIE	Annemiek Wajj, T 076-5223444, E awajj@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Diaken Wim Tobé, T 076 5223444, E wtobe@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

Eenmaal per jaar worden alle pastorale beroepskrachten van het bisdom van Breda uitgenodigd voor de VPV-dagen (Voortgezette Pastorale Vorming). Het betreft twee dagen met een gelijk programma.

De jaarlijkse VPV-dagen vinden plaats op 8 november en 15 november. Evenals andere jaren zijn de dagen aan elkaar gelijk, maar anders dan voorgaande jaren is de groep vooraf ingedeeld. Vanwege de start van de vicariaten Middelburg en Breda per 1 juni 2012 zullen de VPV-dagen dit jaar per vicariaat plaatsvinden. Dit geeft de gelegenheid om elkaar in de nieuwe samenstelling te ontmoeten.

De VPV-dagen worden gehouden op:

- donderdag 8 november voor de pastorale beroepskrachten van het vicariaat Middelburg
- donderdag 15 november de pastorale beroepskrachten van vicariaat Breda

Het thema is: de viering van het Paastriduüm. In 2012 brachten de Nederlandse bisschoppen in een brief enkele aspecten van de viering van het Paastriduüm onder de aandacht (Liturgische Documentatie VIII). De VPV-dagen gaan nader in op de inhoud van deze brief.

In het najaar vindt het Adventscollege 2012 voor jongeren plaats. Het is een weekend voor jongeren die zich willen verdiepen in hun geloof.

Het thema dit jaar is 'Maria als eerste getuige en ons persoonlijk geloofsgetuigenis'.

Toen Maria van de engel Gabriël de boodschap ontving dat zij zwanger zou worden en een zoon ter wereld zou brengen, schrok ze. Maar haar vrees veranderde in vreugde toen ze hoorde dat God haar had uitgekozen om Moeder van de Heer te worden. Haar antwoord: 'Mij geschiede naar uw woord' verrast ons nog steeds.

Vele miljoenen mensen stellen zich open voor Maria. Ze bidden Rozenkrans, gaan op bedevaart naar een Mariaheiligdom en vieren de met Maria de Eucharistie. Maria inspireert, troost, geeft kracht.

Tijdens het Adventscollege gaan we de diepte in tijdens bijzondere 'lessen' van verschillende deskundigen. Na elke les is er een ontmoeting met een inspirerende persoon die in zijn of haar dagelijks leven bezig is met wat er die ochtend verteld is. In de middag krijg je tijd om na te denken over wat je in de ochtend hebt gehoord en om na te denken over wat het voor jou betekent. In de avond is er een gezellig programma.

WANNEER Donderdag 8 november (Vicariaat Middelburg) en 15 november 2012 (Vicariaat Breda)

VOOR WIE Pastorale beroepskrachten werkzaam in het bisdom van Breda

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Bob van Geffen

INFORMATIE bvgeffen@bisdombreda.nl

AANMELDEN Vóór 1 november 2012 via E_programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Vrijdag 9 november 2012, 19.00 uur - zondag 11 november 2012, 16.00 uur

VOOR WIE Jongeren van 16-30 jaar

WAAR Paulus abdij (Chemin Neuf) Oosterhout

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN €30

BEGELEIDING Diaken Egbert Bornhijm en projectmedewerker jongeren Nancy van der Zande

INFORMATIE [Jongerenpastoraat, T 076 5223444, E jongerenpastoraat@bisdombreda.nl](mailto:Jongerenpastoraat@bisdombreda.nl)

AANMELDEN E_programmagids@bisdombreda.nl

STARTAVONDEN VASTENAKTIE- VASTENESTAFETTE 2013

VESPERVIERING VAN DE GEBEDSKRING ROEPINGEN

De campagne voor de Vastenactie en Vastenestafette 2013 start in het najaar 2012. Om kennis te maken met de projecten en het ondersteuningsmateriaal vinden er verschillende bijeenkomsten plaats.

Behalve informatie over de campagne van de Vastenactie wordt een impuls gegeven voor de Vastenestafette van 2013.

Naast parochies worden ook kloosters, inloopcentra, zorgcentra en scholen uitgenodigd om deel te nemen aan deze bijzondere vorm van bezinning, ontmoeting en actie.

De Vastenestafette werd in 2010 voor het eerst gehouden. In 2013 start de Vastenestafette op Aswoensdag 13 februari.

Op Roepingenzondag 2010 startte een gebedskring roepingen voor het bisdom van Breda. De gebedskring komt tweemaal per jaar bijeen voor een vesperviering. De vespervieringen vinden plaats in de H. Antoniuskathedraal om 17.00 uur.

In de vesper wordt gebeden om priesterroepingen, diakenroepingen en roepingen tot het religieuze leven.

Mensen die het gebed om roepingen in het bisdom van Breda mee willen dragen zijn van harte uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de gebedskring roepingen. In het bijzonder wordt om gebed gevraagd voor de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk en het Antoniushuis. Het Antoniushuis is het studie-, woon- en vormingshuis voor priesterstudenten van het bisdom van Breda.

Leden van de gebedskring worden persoonlijk uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de gebedskring. Als lid ontvangt u ook informatie over de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk.

WANNEER	Maandag 12 november 2012, dinsdag 13 november 2012
VOOR WIE	Werkgroepen diaconie, (inter)parochiële caritasinstellingen, pastorale beroepskrachten, vertegenwoordigers van kloosters, leerkrachten van basisscholen en belangstellenden
WAAR	Maandag 12 november 2012, 19.30 - 21.30 uur in de Michaelkerk, Hooghout 67, 4817 EA Breda Dinsdag 13 november 2012 van 19.30 - 21.30 uur in de Emmausparochie, St. Josephstraat 2, 4702 CW Roosendaal
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Benedict Laval, pastorale dienstverlening
INFORMATIE	Benedict Laval, T 076 5223444, E blaval@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER	Zondag 25 november 2012, 17.00 uur
VOOR WIE	Iedereen die het gebed om roepingen in het bisdom van Breda mee wil dragen
WAAR	H. Antoniuskathedraal, Sint Janstraat, Breda
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Rector Norbert Schnell
INFORMATIE	T 076 5223444, E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl
AANMELDEN	T 076 5223444, E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl

Onder het motto 'het geloof voorop' wil het bisdom van Breda mensen aanzetten om na te denken over de geloofsbeleving in hun werk, opleiding en leven.

Via deze kloosterdagen biedt het bisdom onderwijsmensen de gelegenheid om in een sfeer van bezinning en (klooster) gebed na te denken over hun eigen leven en toekomst en de rol die geloof daarbij speelt.

Paus Benedictus XVI riep het Jaar van het Geloof uit om te herdenken dat vijftig jaar geleden het Tweede Vaticaans Concilie startte. De paus benadrukt in het Jaar van het Geloof dat het ook twintig jaar geleden is dat de Catechismus van de Katholieke Kerk verscheen en hij vraagt daarom bijzondere aandacht voor catechese.

De Kadercursus catechese geeft u een inhoudelijke vorming op catechetisch gebied. Er is uitvoerig aandacht voor de praktijk. Theorie en praktijk worden geïntegreerd met elkaar. De Kadercursus catechese wordt gegeven in twaalf avonden verdeeld over vier modules.

De onderwerpen die aan de orde komen zijn:

- Wat is catechese? Kenmerken van catechese, doel en taken, doelgroepen, nieuwe wegen van de parochie-catechese, de gemeenschap vitaliseren.
- Het christelijk geloof: God, de Bijbel in de catechese, de geloofsbelijdenis
- Speerpunt in het bisdom van Breda: sacramentencatechese
- Praktijkavonden: het voorbereiden van een catecheseavond, het maken en hanteren van een draaiboek

WANNEER Vrijdag 11 januari 2013 18.00 uur - zondag 13 januari 13.00 uur

VOOR WIE Directeuren en leerkrachten van het primair en voortgezet onderwijs en studenten van de Pabo

WAAR In de Norbertijnenabdij in Postel (België)

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN €175

BEGELEIDING Martina Meul, bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs

INFORMATIE Martina Meul, T 076 5223444, E bg.onderwijs@bisdombreda.nl

AANMELDEN Vóór 1 januari 2013 via programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Op 12 dinsdagavonden, 19.30 - 21.30 uur, start 15 januari 2013: 15 en 29 januari 2013, 12 februari, 12 en 26 maart, 9 april, 10 en 24 september, 8 en 22 oktober, 5 en 19 november

VOOR WIE Vrijwilligers werkgroepen catechese

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN €75 per persoon

BEGELEIDING Martina Meul, catecheet, en Els Ettes, pastoraal werkster

INFORMATIE Martina Meul, T 076 522 34 44, E bg.onderwijs@bisdombreda.nl

AANMELDEN Vóór 15 november 2012 via E programmagids@bisdombreda.nl

PRESENTATIE DIOCESANE CIJFERS KERKBALANS

DIACONAAL WERKBEZOEK NAAR EEN VINCENTIUSVERENIGING

Bij de start van de jaarlijkse Actie Kerkbalans presenteert het bisdom op vrijdag 18 januari 2013 de diocesane cijfers. De diocesane presentatie is gebaseerd op de gegevens van alle parochies uit het bisdom van Breda. De actie Kerkbalans 2013 wordt gevoerd van 13 januari tot en met 27 januari 2013.

De econoom van het bisdom, Gerard de Rooij geeft een toelichting op de cijfers en schetst de te verwachten ontwikkelingen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan Kerkbalans nieuwe stijl en de mogelijkheden daarvan.

Met een diaconaal werkbezoek informeren de bisschop en de bisdomstaf zich op locatie over een problematiek of een sociaal vraagstuk en gaan daarover in gesprek, mede vanuit de sociale leer van de Kerk. Voor de diaconale werkbezoeken nodigt het bisdom tevens direct betrokken mensen uit de parochies en het maatschappelijk middenveld uit.

Op vrijdag 18 januari 2013 bezoekt de bisschop een Vincentiusvereniging.

Bij dit werkbezoek laat het bisdombestuur zich informeren over de vragen: Wat doet de Vincentiusvereniging? Voor wie kan ze iets betekenen? Wat is de bron van waaruit ze werkt?

WANNEER	Vrijdag 18 januari 2013, 13.00 - 14.30 uur	WANNEER	Vrijdag 18 januari 2013, 15.00 - 17.00 uur
VOOR WIE	Penningmeesters, werkgroepleden actie kerkbalans, pastorale beroepskrachten en allen die betrokken zijn bij de financiën van de parochies	VOOR WIE	Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving op uitnodiging van de bisschop
WAAR	Bisdomekantoor, Breda	WAAR	Vincentiusvereniging Breda
MAX. AANTAL DEELNEMERS	40	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Econoom Gerard de Rooij en Gerrit van Dieren, financiën	BEGELEIDING	Diaken Wim Tobé, diocesaan functionaris PCI's
INFORMATIE	Afdeling financiën, T 076 5223444, E gvdiere@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Diaken Wim Tobé, T 076 5223444, E wtobe@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Op uitnodiging van de bisschop

50 JAAR VATICANIUM II EN NIEUWE EVANGELISATIE JAAR VAN HET GELOOF

KADERCURSUS SOCIALE LEER EN DIACONIE HET GOEDE SAMENLEVEN

Voor deze avond nodigt bisschop Liesen pastorale beroepskrachten uit voor een gezamenlijke bezinning en ontmoeting rond het thema '50 jaar Vaticanum II en nieuwe evangelisatie'.

Begin 2012 verscheen het bisdom-magazine 'Het Tweede Vaticaans Concilie: Kerk zijn in deze tijd'. En voor de zomer verscheen een tweede magazine 'Nieuwe evangelisatie: Kerk zijn in deze tijd'. Beide magazines werden gemaakt met het oog op het Jaar van het Geloof.

Op deze avondbijeenkomst met de bisschop wordt de thematiek van het Jaar van het Geloof in het verlengde van deze magazines verder opgepakt en uitgewerkt, met het oog op de vitaliteit van de parochies die het Kerk zijn in deze tijd vormgeven op de plek waar mensen wonen en werken.

Tijdens de kadercursus 'Sociale leer en diaconie' maakt u (nader) kennis met de basisbeginselen van katholieke sociale leer. Deze bevat de katholieke visie op het 'goede samenleven'. U krijgt inzicht in de inhoud ervan, en leert zien hoe deze in de huidige samenleving kan functioneren.

De katholieke sociale leer biedt veel aanknopingspunten voor een geloofsvisie op het handelen als individuele christen, parochie of katholieke maatschappelijke organisatie, en voor overleg met gesprekspartners zoals de gemeentelijke overheid. U leert tevens actief communiceren over de katholieke sociale leer in verschillende contexten.

WANNEER	Maandag 21 januari 2013, 19.30 - 21.45 uur	WANNEER	15 dinsdagavonden, 19.30 - 21.30 uur, start dinsdag 22 januari 2013: 22 januari 2013, 5 en 19 februari, 5 en 19 maart, 9 en 23 april, 7 en 21 mei, 11 en 25 juni, 10 en 24 september, 8 oktober en 5 november
VOOR WIE	Pastorale beroepskrachten werkzaam in het bisdom van Breda	VOOR WIE	Voor parochianen met interesse in de samenleving van nu, de katholieke sociale leer en/of diaconie, op voordracht van het pastorale team
WAAR	Bisdomkantoor, Breda	WAAR	Parochiecentrum De Ark, Hontestraat 6, 4411 CL Rilland
MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.	MAX. AANTAL DEELNEMERS	24
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	€75 per persoon
BEGELEIDING	Bisschop Liesen	BEGELEIDING	Diaken Fred van Iersel, diocesaan functionaris voor de katholieke sociale leer van de Kerk
INFORMATIE	Secretariaat bisdomleiding, T 076 5223444, E secr.bisdomleiding@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Diaken Fred van Iersel T 076 5223444, E fviersel@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Vóór 15 december 2012 en op voordracht van de pastorale beroepskracht uit de eigen parochie via E programmagids@bisdombreda.nl

Voor pastoraal werk(st)ers in de parochies die 63 jaar of ouder zijn worden drie bijeenkomsten aangeboden met het oog op het 65e levensjaar en de pensioengerechtigde leeftijd.

De bijeenkomsten staan in het kader van terugblikken: roeping en levensverhaal, de gedane pastorale arbeid, hoe de volgende levensfase in te richten? Wat heb ik nodig om mijn fysieke en spirituele balans in het leven te blijven behouden?

De kadercursus liturgie biedt een inhoudelijke vorming op liturgisch gebied. De kadercursus wordt in de loop van een jaar gegeven, in vijftien avonden verdeeld over vier modules. Twee modules worden in het voorjaar gegeven, twee modules in het najaar.

De onderwerpen die aan de orde komen zijn:

- de wezenlijke kenmerken van de liturgie;
- de verschillende soorten vieringen;
- het voorgaan van parochianen en de kerkrechtelijke basis ervan;
- de vormgeving van liturgische vieringen en de elementen die men toepast (Bijbel, gebed, zang, muziek, stilte, symbolen, gebaren).

Verder is er uitvoerig aandacht voor het maken en houden van een overweging en de opbouw van een viering.

Deelnemers van de kadercursus liturgie en de kadercursus kerkmuziek volgen een deel van de cursus gezamenlijk.

WANNEER	Woensdag 23 januari, 6 en 20 februari 2013, 14.00 - 16.30 uur	WANNEER	15 donderdagavonden, 19.30 - 21.30 uur, start donderdag 24 januari 2013: 24 januari 2013, 7 en 21 februari, 7 en 21 maart, 4 en 18 april, 16 en 30 mei, 12 en 26 september, 10 en 24 oktober, 7 en 21 november 2013
VOOR WIE	Pastoraal werk(st)ers die in een parochie werkzaam zijn van het bisdom van Breda en die 63 jaar of ouder zijn	VOOR WIE	Vrijwilligers werkgroepen liturgie
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven	WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	6	MAX. AANTAL DEELNEMERS	20
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	€75 per persoon
BEGELEIDING	Wim van Goch, hoofd geestelijke verzorging en supervisor bij Emergis, GGZ Zeeland	BEGELEIDING	Myriam de Jong-Smits, medewerker liturgie
INFORMATIE	Annemiek Waij, benoemingenfunctionaris parochiepastoraat, T 076 5223444, E awaij@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Myriam de Jong-Smits T 076 5223444, E mdejongsmits@bisdombreda.nl
AANMELDEN	Voor 7 december 2012 E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Op voordracht van de pastorale beroepskracht uit de eigen parochie via E programmagids@bisdombreda.nl

De kadercursus kerkmuziek wordt in de loop van een jaar gegeven, in vijftien avonden verdeeld over vier modules. In de kadercursus kerkmuziek wordt aandacht besteed zowel aan de liturgische als de kerkmuzikale aspecten.

We maken kennis met de functie en de vormen van muziek in de liturgie. We volgen de ontwikkeling van het kerklied en van de meerstemmigheid door de eeuwen heen. Wat de liturgische aspecten betreft, staan we stil bij de groundbegrippen van de liturgie, de belangrijkste uitingsvormen van de katholieke eredienst en aan de afzonderlijke elementen, zoals de Bijbel, het gebed en het kerkgebouw. De kadercursus biedt een inhoudelijke vorming aan de deelnemers op liturgisch en kerkmuzikaal gebied.

Deelnemers van de kadercursus liturgie en de kadercursus kerkmuziek volgen een deel van de cursus gezamenlijk.

Kerkgebouwen in het bisdom van Breda vervullen hun belangrijke taak in het liturgisch samenkomen, men ontmoet God en men ontmoet elkaar. Kerkgebouwen zijn kenmerkend en veelal ook beeldbepalend. Echter een dergelijk gebouw laat zich niet bemeten of berekenen. Om onze kerkgebouwen als gebouw zoveel als mogelijk in stand te houden voor het doel waarvoor ze zijn opgericht is veel kennis en inzet nodig. Wat zijn daarbij de mogelijkheden en onmogelijkheden en wat is daarbij nodig?

Tijdens deze bijeenkomst komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Een kerkgebouw is niet zomaar een gebouw. Het heeft een gewijd karakter. Hoe gaan we daarmee om?
- Hoe ga je om met het kerkgebouw bouwkundig en energietechnisch gezien?
- Hoe om te gaan met het bepalen van urgentie en prioriteiten bij onderhoud en in stand houden van de gebouwen?
- Wat voor specifieke status hebben monumenten?
- Mogelijke subsidieregelingen voor instandhouding
- Criteria bij mogelijke afstoting en herbestemming

WANNEER 15 donderdagavonden, 19.30 - 21.30 uur, start donderdag 24 januari 2013: 24 januari 2013, 7 en 21 februari, 7 en 21 maart, 4 en 18 april, 16 en 30 mei, 12 en 26 september, 10 en 24 oktober, 7 en 21 november 2013

VOOR WIE Ieder die met kerkmuziek te maken heeft als dirigent, koorzanger, begeleider of lid van een liturgische werkgroep

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN €75 per persoon

BEGELEIDING Jan Schuurmans, medewerker kerkmuziek

INFORMATIE Jan Schuurmans T 076 5223444, E jschuurmans@bisdombreda.nl

AANMELDEN Op voordracht van de pastorale beroepskracht uit de eigen parochie via E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Maandag 28 januari 2013, 19.30 - 21.30 uur

VOOR WIE Parochiebestuurders en leden van parochiekerncommissies met gebouwen in hun portefeuille

WAAR Bisdomkantoor Veemarktstraat Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS 40

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Frank van der Linden, bouwzaken, Vincent Schoenmakers

INFORMATIE Frank van der Linden, T 076 5223444, E fvdlingen@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

Voor gebruikers van de ledenadministratie en de kerkbijdragen-administratie van Navision die al in de praktijk gebruik maken van Navision.

Voor deze gebruikers wordt een terugkombijeenkomst georganiseerd.

In deze training kunt u op specifieke zaken ingaan die in de praktijk moeilijkheden opleveren.

Voor deze bijeenkomst is uitgenodigd van het RK Ledenbureau, de heer Stef van der Steen, om uw vragen te beantwoorden. Hij zal ook de functionaliteit en de werking van de ledenadministratie en van de kerkbijdragen-administratie uiteenzetten.

De Antoniusacademie is een forum waar mensen uit Kerk en samenleving op uitnodiging van de bisschop bij elkaar komen om een thema uit de sociale leer van de Kerk nader uit te werken en uit te dragen. De Antoniusacademie is een ronde tafel conferentie om de visies op een vraagstuk zo goed mogelijk uit te wisselen.

Op vrijdag 15 februari vindt een Antonius-academie plaats over waarde van minderen in de vastentijd. Het 'Compendium van de sociale leer van de Kerk' geeft aan (nr. 175): "De universele bestemming van de goederen behelst een gezamenlijke inspanning om voor elke persoon en voor alle volken de voorwaarden te scheppen die noodzakelijk zijn voor een integrale ontwikkeling,

zodat iedereen kan bijdragen tot de creatie van een meer humane wereld." In de Veertigdagentijd bespreken we de vraag: wat mag dit ons kosten?

De Antoniusacademie wordt driemaal per jaar georganiseerd. De Antoniusacademie is genoemd naar de heilige Antonius van Padua (12e -13e eeuw). De heilige Antonius had in zijn tijd veel oog voor het leven en de ontplooiingskansen van individuele armen. Hij kwam voor hen op in zijn prediking en door zijn concrete voorbeeld. Antonius had ook zorg voor rijken en machtigen, namelijk dat zij door prediking op hun beurt evenzeer oog zouden krijgen voor het leven van kleinen en hen als mens, naar Gods beeld geschapen, zouden herkennen en erkennen.

WANNEER	Zaterdag 2 februari 2013, 09.00 - 12 .30 uur	WANNEER	Vrijdag 15 februari 2013, 15.00 - 17.30 uur
VOOR WIE	Getrainde gebruikers van de ledenadministratie en van de kerkbijdragen-administratie van Navision	VOOR WIE	Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving
WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven	WAAR	H. Antoniuskathedraal, Breda
MAX. AANTAL DEELNEMERS	30	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	N.v.t.	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Adjunct-econoom Marianne Aarts, Frans van den Hurk (financiën), Gerrit van Dieren (financiën)	BEGELEIDING	Bob van Geffen, bisschoppelijk gedelegeerde voor de categoriale zorg en diaken Fred van Iersel, diocesaan functionaris sociale leer van de Kerk
INFORMATIE	Gerrit van Dieren, T 076-5223444, E gvdiere@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Bob van Geffen, T 076 522 34 44, E bvgeffen@bisdombreda.nl
AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Op uitnodiging van de bisschop

In de constitutie 'Sacrosanctum Concilium' (nr. 51) van het Tweede Vaticaans Concilie spreken de concilievaders de wens uit de Bijbel in ruimere mate open te leggen voor de gelovigen. Toch leert de ervaring dat de Bijbel voor de meeste gelovigen een gesloten boek is gebleven. In veel parochies beperkt men zich op de zon- en feestdagen tot twee lezingen. En steeds vaker dreigt de Schriftlezing bij gelegenhedsliturgie vervangen te worden door niet-bijbelse teksten. Toch zijn liturgie en heilige Schrift onlosmakelijk met elkaar verbonden. De heilige Schrift getuigt immers van Gods spreken door de eeuwen heen en toont ons hoe God tot ons vandaag spreekt.

Op deze studiedag gaan we op zoek naar de betekenis van deze onlosmakelijke band tussen de heilige Schrift en de liturgie. We onderzoeken de mogelijkheden om de Bijbel open te leggen voor de gelovigen en de inspirerende betekenis van deze oude teksten voor het godsdienstig leven van deze tijd. Een studiedag waarop we Gods woord leren te begrijpen, te beleven en te verkondigen.

Het concrete programma van de studiedag is begin 2013 beschikbaar voor belangstellenden. De Studiedag Liturgie wordt jaarlijks georganiseerd door de Diocesane commissie voor liturgie.

Voor pastoraal werkers en werksters in het bisdom van Breda wordt een retraite aangeboden. Om ook de mensen met een gezin de mogelijkheid te geven aan de retraite deel te nemen, is het een korte retraite als bezinningsdag. De retraite wordt geleid door voormalig vicaris-generaal Vincent Schoenmakers.

WANNEER Dinsdag 5 maart 2013, 10.00 - 16.00 uur

VOOR WIE Pastorale beroepskrachten, vrijwilligers, die actief zijn in de liturgie en sacramentencatechese

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 120

KOSTEN €20 per persoon inclusief lunch

BEGELEIDING Diocesane commissie voor liturgie

INFORMATIE Bij het secretariaat van de Diocesane commissie voor liturgie: Myriam de Jong-Smits T 076 5223444, E mdejongsmits@bisdombreda.nl

AANMELDEN Vóór 12 februari 2013 via E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Maandag 11 maart 2013

VOOR WIE Pastoraal werk(st)ers van het bisdom van Breda

WAAR De locatie wordt nog bepaald

MAX. AANTAL DEELNEMERS 12

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Voormalig vicaris-generaal Vincent Schoenmakers

INFORMATIE Rector Norbert Schnell, T 0165 504277, E info@pdob.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

KLOOSTERDAGEN VOOR DE CATEGORIALE ZORG

INFORMATIEDAG PRIESTER- EN DIAKENOPLEIDING BOVENDONK

In de periode juist vóór de Goede Week biedt het bisdom de pastorale beroepskrachten in het categoriale pastoraat weer 'kloosterdagen' aan. Daarin zal de eigen geloofsbeleving centraal staan rond het thema 'Lijden en ruimte voor geloof'.

Het programma is gebaseerd op het kloosterlijk gebed en wordt aangevuld met theologische informatie en een eigen casus. Een supervisor zal de gesprekken leiden.

Zowel voor de theologische als de supervisorische inbreng zal medewerking worden verleend door docenten van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk.

De kloosterdagen vangen aan op woensdagavond 13 maart en lopen door tot en met de lunch op vrijdag 15 maart.

De dagen worden ingericht op een beperkte groep. Het maximale aantal deelnemers is acht personen. Bij overschrijding zal worden gezocht naar een tweede sessie rond diezelfde tijd.

Op zaterdag 6 april 2013 vindt op Bovendonk te Hoeven een informatiedag plaats voor mannen, jong en ouder, met interesse voor de opleiding en vorming tot priester of diaken.

De informatiebijeenkomst wordt verzorgd door de bisschop en de rector en de studierector van Bovendonk. Deze informatiedag vindt plaats voor Roepingenzondag (21 april 2013).

WANNEER	Woensdag 13 maart - vrijdag 15 maart 2013	WANNEER	Zaterdag 6 april 2013, 10.00 - 15.00 uur
VOOR WIE	Pastorale beroepskrachten in het categoriale pastoraat	VOOR WIE	Mannen met interesse voor de opleiding en vorming tot priester of diaken
WAAR	Karmel Weelde (België)	WAAR	Centrum Bovendonk, Hoeven
MAX. AANTAL DEELNEMERS	8	MAX. AANTAL DEELNEMERS	N.v.t.
KOSTEN	€120 per persoon	KOSTEN	N.v.t.
BEGELEIDING	Bob van Geffen, bisschoppelijk gedelegeerde voor de categoriale zorg, studiecoördinator Jan Brok, supervisor Piet Hein Dieben	BEGELEIDING	Bisschop Liesen, rector Norbert Schnell en studierector Jan Brok
INFORMATIE	Bob van Geffen, T 076 5223444, E bvgeffen@bisdombreda.nl	INFORMATIE	Secretariaat Bovendonk, T 0165 504277, E info@pdob.nl
AANMELDEN	programmagids@bisdombreda.nl	AANMELDEN	Aanmelden voor de informatiebijeenkomst kan via een formulier op de website www.pdob.nl. Aanmelding voor de bijeenkomst is verplicht

We hebben vaak wel een beeld in ons hoofd van waar we naar toe willen, maar we weten niet altijd goed hoe we dat kunnen realiseren.

Een projectmatige aanpak kan daarbij een goed hulpmiddel zijn.

In twee avonden krijgt u handvatten aangereikt hoe die beelden omgezet kunnen worden in meetbare doelen en in een projectplan. Er wordt aandacht besteed aan de inzet van mensen en middelen en aan de valkuilen onderweg. U krijgt tussen de twee bijeenkomsten een opdracht mee om thuis uit te werken.

De cursus 'Fondsenwerving voor (pastorale) projecten' (zie p. 53) is een vervolg op de cursus 'Projectmatig werken voor besturen en teams'. Om aan de fondsenwervingscursus deel te kunnen nemen dient u eerst de cursus projectmatig werken gevolgd te hebben.

Voor gebruikers van de financiële administratie van Navision die al in de praktijk gebruik maken van Navision wordt een terugkombijeenkomst georganiseerd. Door middel van deze training kunt u op specifieke zaken ingaan die in de praktijk moeilijkheden opleveren.

WANNEER Woensdag 10 en 24 april 2013, 19.30 - 22.00 uur

VOOR WIE Parochiebestuurders en pastorale beroepskrachten

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Jos de Kreek, diocesaan coördinator projecten

INFORMATIE Jos de Kreek, T 076 5223444, E jdkreek@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Zaterdag 13 april 2013, 9.00 - 12.30 uur

VOOR WIE Getrainde gebruikers van financiële administratie Navision

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 30

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Adjunct-econoom Marianne Aarts, Frans van den Hurk (financiën), Gerrit van Dieren (financiën)

INFORMATIE Gerrit van Dieren, T 076-5223444, E gvdieren@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

VESPERVIERING VAN DE GEBEDSKRING ROEPINGEN

HET GELOOF LEREN: CATECHESE EN DE CATECHISMUS VAN DE KATOLIEKE KERK JAAR VAN HET GELOOF

Op Roepingenzondag 2010 startte een gebedskring roepingen voor het bisdom van Breda. De gebedskring komt tweemaal per jaar bijeen voor een vesperviering. De vespervieringen vinden plaats in de H. Antoniuskathedraal om 17.00 uur.

In de vesper wordt gebeden om priesterroepingen, diakenroepingen en roepingen tot het religieuze leven.

Mensen die het gebed om roepingen in het bisdom van Breda mee willen dragen zijn van harte uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de gebedskring roepingen. In het bijzonder wordt om gebed gevraagd voor de Priester- en diakenopleiding Bovendonk en het Antoniushuis. Het Antoniushuis is het studie-, woon- en vormingshuis voor priesterstudenten van het bisdom van Breda.

Leden van de gebedskring worden persoonlijk uitgenodigd voor de bijeenkomsten van de gebedskring. Als lid ontvangt u ook informatie over de Priester- en diakenopleiding Bovendonk.

Het Jaar van het Geloof vindt plaats bij gelegenheid van 50 jaar Tweede Vaticaans Concilie. Paus Benedictus XVI wijst erop dat het jaar ook 20 jaar Catechismus van de Katholieke Kerk herdenkt. De Congregatie voor de Geloofsleer beveelt elk bisdom aan een studiebijeenkomst te organiseren rond de Catechismus.

Bisschop Liesen nodigt pastorale beroepskrachten daarom uit voor een inhoudelijke avondbijeenkomst met ontmoeting rond het thema 'Het geloof leren: catechese en de Catechismus van de Katholieke Kerk'.

WANNEER Zondag 21 april 2013, 17.00 uur (Roepingenzondag)

VOOR WIE Iedereen die het gebed om roepingen in het bisdom van Breda mee wil dragen

WAAR H. Antoniuskathedraal, Sint Janstraat, Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Rector N. Schnell

INFORMATIE T 076 5223444, E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl

AANMELDEN T 076 5223444, E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl

WANNEER Maandag 13 mei 2013, 19:30 - 21:45 uur

VOOR WIE Pastorale beroepskrachten werkzaam in het bisdom van Breda

WAAR Bisdomkantoor, Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Bisschop Liesen

INFORMATIE Secretariaat bisdomleiding, T 076 5223444, E secr.bisdomleiding@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

Soms zou u wel nieuwe activiteiten willen starten binnen de parochie of een extra impuls willen geven aan bestaande activiteiten. Maar het ontbreekt u aan de financiële middelen om dat te doen. Dan kan een projectmatige aanpak met een gedeeltelijke externe financiering een mogelijkheid zijn om toch zaken gerealiseerd te krijgen.

In twee avonden krijgt u een beeld van de mogelijkheden en onmogelijkheden van externe financiering. De eerste avond zal mevrouw drs. Henriëtte Hulsebosch, directeur Skanfonds, een presentatie geven over fondsenwerving van het perspectief van het fonds.

De tweede avond zal met name besteed worden aan praktische vragen zoals:

- wat voor soort projecten lenen zich voor externe financiering?
- wat komt er kijken bij externe financiering?
- waar vind ik mogelijke fondsen?
- hoe doe ik een aanvraag?

Deze cursus is een vervolg op de cursus 'Projectmatig werken voor besturen en teams'. Om aan de fondsenwervingscursus deel te kunnen nemen dient u eerst de cursus projectmatig werken gevolgd te hebben.

De Antoniusacademie is een forum waar mensen uit Kerk en samenleving op uitnodiging van de bisschop bij elkaar komen om een thema uit de sociale leer van de Kerk nader uit te werken en uit te dragen. De Antoniusacademie is een ronde tafel conferentie om de visies op een vraagstuk zo goed mogelijk uit te wisselen.

Op vrijdag 17 mei vindt een Antonius-academie plaats over onderwijs en armoede over: Welke armoede zien wij in het onderwijs en wat zijn de gevolgen voor de leerlingen? Wat zijn de uitdagingen voor het katholiek onderwijs?

De Antoniusacademie wordt driemaal per jaar georganiseerd. De Antoniusacademie is genoemd naar de heilige Antonius van Padua (12e -13e eeuw). De heilige Antonius had in zijn tijd veel oog voor het leven en de ontplooiingskansen van individuele armen. Hij kwam voor hen op in zijn prediking en door zijn concrete voorbeeld. Antonius had ook zorg voor rijken en machtigen, namelijk dat zij door prediking op hun beurt evenzeer oog zouden krijgen voor het leven van kleinen en hen als mens, naar Gods beeld geschapen, zouden herkennen en erkennen.

WANNEER Maandag 13 en 27 mei 2013, 19.30 - 22.00 uur

VOOR WIE Parochiebestuurders en pastorale beroepskrachten die de cursus projectmatig werken gevolgd hebben

WAAR Centrum Bovendonk, Hoeven

MAX. AANTAL DEELNEMERS 20

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Jos de Kreek, diocesaan coördinator projecten

INFORMATIE Jos de Kreek, T 076 5223444, E jdkreek@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Vrijdag 17 mei 2013, van 15.00 uur tot 17.30 uur

VOOR WIE Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving

WAAR Antoniuskathedraal, Breda

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Bob van Geffen, bisschoppelijk gedelegeerde voor de categoriale zorg en diaken Fred van Iersel, functionaris sociale leer

INFORMATIE Bob van Geffen, T 076 522 34 44, E bvgeffen@bisdombreda.nl

AANMELDEN Op uitnodiging van de bisschop

BEZINNINGSDAG VOOR EMERITI EN PASTORALE BEROEPSKRACHTEN MET PENSIOEN

DE BRON VAN GELOOF LEVEND HOUDEN

DIACONAAL WERKBEZOEK BEZOEK AAN EEN PROJECT BEGELEID WONEN IN ZEELAND

Naast de gebruikelijke jaarlijkse ontmoetingsdag wordt sinds enkele jaren een bezinningsdag gehouden onder de titel: Hoe houden we, nu we ouder worden, onze bronnen van geloof en spiritualiteit vitaal?

Met een diaconaal werkbezoek informeren de bisschop en de bisdomstaf zich op locatie over een problematiek of een sociaal vraagstuk en gaan daarover in gesprek, mede vanuit de sociale leer van de Kerk. Voor de diaconale werkbezoeken nodigt het bisdom tevens direct betrokken mensen uit de parochies en het maatschappelijk middenveld uit.

Op vrijdag 21 juni 2013 bezoekt de bisschop een project begeleid wonen in Zeeland.

Bij dit werkbezoek staat de volgende vraag centraal: hoe geeft men in de praktijk vorm aan begeleid wonen en aan de participatie van mensen met een (verstandelijke) beperking in de samenleving?

WANNEER Woensdag 29 mei 2013

VOOR WIE Emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen

WAAR Het klooster van de Broeders van Huijbergen, Huijbergen

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN €10 per persoon

BEGELEIDING Bisdomleiding en Annemiek Waij, benoemingenfunctionaris parochiepastoraat

INFORMATIE Annemiek Waij T 076 5223444, E awaij@bisdombreda.nl

AANMELDEN E programmagids@bisdombreda.nl

WANNEER Vrijdag 21 juni 2013, 15.00 - 17.00 uur

VOOR WIE Mensen uit Kerk en maatschappelijke organisaties uit de samenleving op uitnodiging van de bisschop

WAAR Een project begeleid wonen in Zeeland

MAX. AANTAL DEELNEMERS N.v.t.

KOSTEN N.v.t.

BEGELEIDING Myriam de Jong-Smits, projectcoördinator van het Inclusieproject

INFORMATIE Myriam de Jong-Smits, T 076 5223444, mdejongsmits@bisdombreda.nl

AANMELDEN Op uitnodiging van de bisschop

JAARLIJKSE RETRAITE VOOR (AANSTAANDE) PRIESTERS EN DIAKENS

WERELDJONGERENDAGEN 2013: RIO DE JANEIRO JAAR VAN HET GELOOF

Jaarlijks wordt een retraite aangeboden aan priesters, diakens en de priester- en diakenstudenten van het bisdom.

De retraite vindt plaats in de tweede helft van juni van zondag 23 juni, eind van de middag, tot vrijdag 28 juni. Retraiteleider is rector Norbert Schnell.

In juli 2013 vinden de Wereldjongerendagen (wjg) in Rio de Janeiro plaats. De wjd zijn het grootste internationale jongerenevenement ter wereld. Het bisdom van Breda organiseert samen met het bisdom Rotterdam een reis naar Brazilië, onder de naam 'Binding'. Via Suriname reizen de pelgrims van beide bisdommen naar Rio de Janeiro, waar de wjd plaatsvinden. Andere jongeren ontmoeten, op weg gaan, Brazilië ontdekken, samen Kerk zijn; dat is de wjd.

Het internationale thema van de wjd is ontleend aan Matteüs 28:19 en luidt: 'Ga, en maak alle volkeren tot mijn discipelen'. Dit thema wordt verder uitgewerkt in de reis.

In drie centrale plaatsen in het bisdom worden jongerenvieringen georganiseerd op weg naar de wjd. Deze zijn voor iedere jongere toegankelijk. De jongerenvieringen starten telkens om 15.00 uur. In 2012 vinden de vieringen plaats op 9 september, 14 oktober, 19 november en 16 december. In 2013 vinden ze plaats op 13 januari, 24 februari, 24 maart, 14 april, 12 mei en 9 juni.

WANNEER	Zondag 23 juni 2013 (eind van de middag) - vrijdag 28 juni (na het middagmaal)	WANNEER	Woensdag 17 juli tot en met maandag 29 juli 2013
VOOR WIE	Priesters, diakens en priester- en diakenstudenten van het bisdom	VOOR WIE	Jongeren (18-30 jaar)
WAAR	Wordt later bekend gemaakt	WAAR	Suriname, Brazilië: Rio de Janeiro
MAX. AANTAL DEELNEMERS	12	MAX. AANTAL DEELNEMERS	15
KOSTEN	€200 per persoon	KOSTEN	€2.500 (ongeveer)
BEGELEIDING	Rector Norbert Schnell, T 0165 504277, E info@pdob.nl	BEGELEIDING	Projectmedewerker jongeren Nancy van der Zande, communicatieregisseur Daphne van Roosendaal. Begeleiding tijdens de reis i.s.m. pastorale beroepskrachten en jongeren
INFORMATIE	Secretariaat Bovendonk, T 0165 504277, E info@pdob.nl	INFORMATIE	Nancy van der Zande, T 076-5223444, E nvdzande@bisdombreda.nl en jongerenpastoraat@bisdombreda.nl
AANMELDEN	T 0165 504277, E info@pdob.nl vóór 15 mei 2013	AANMELDEN	E programmagids@bisdombreda.nl

JAAR VAN HET GELOOF!

Het werkjaar 2012-2013 loopt voor een groot deel parallel aan het Jaar van het Geloof.

Paus Benedictus XVI heeft het Jaar van het Geloof (11 oktober 2012 - 24 november 2013) uitgeroepen om te gedenken dat vijftig jaar geleden het Tweede Vaticaans Concilie startte (1962-1965). Door het Jaar van het Geloof te beginnen met een bisschoppensynode over nieuwe evangelisatie (7-28 oktober 2012) plaatst de paus dit jaar nadrukkelijk in het teken van de verkondiging.

Nieuwe evangelisatie betekent niet een 'nieuw Evangelie', omdat Jezus dezelfde is vandaag en tot in eeuwigheid (Hebr. 13, 8). Nieuwe evangelisatie wil zeggen: een adequaat antwoord op de tekenen van de tijd, de behoeften van de mensen en de volken van vandaag, en op de huidige cultuur, die ook ons bepaalt.

De zending tot evangelisatie is aan de hele Kerk toevertrouwd. In alle geledingen van de Kerk moet evangelisatie concreet worden. Ook de parochie als kleine geloofsgemeenschap in de Kerk deelt

in de opdracht van evangelisatie. Om als parochie de opdracht tot evangelisatie waar te kunnen maken, moet de parochie ook zelf steeds geëvangeliiseerd worden. Je moet eerst zelf hoorder en ontvanger zijn van het woord om het door te kunnen geven. Zoals de apostelen, die van de Heer de opdracht kregen om de Blijde Boodschap te verkondigen (cfr. Joh. 15, 16; Mt. 28, 19-20; Mc. 16, 15). Zij waren allereerst persoonlijk geraakt door het evangelie. Met de inspiratie van de heilige Geest hielden zij in herinnering wat Jezus hun gezegd had (cfr. Johannes 14, 26).

Evangelisatie is niet altijd makkelijk in onze samenleving. Die is immers fundamenteel gesecculariseerd en heeft moeite om geloofstaal te verstaan. Daarom wordt de nieuwe evangelisatie ook wel een spirituele activiteit genoemd: het vermogen om in het heden de moed en de kracht van de eerste christenen tot de onze te maken.

Dat het Jaar van het Geloof een goede impuls mag zijn voor hernieuwde bekering en herontdekking van het geloof met het oog op het getuigenis in de wereld!

Wereldkerk (Rome) De website www.annusfidei.va doet verslag van activiteiten van de Wereldkerk in het Jaar van het Geloof.

Bisdom van Breda De website www.jaarvanhetgeloof.nl start in oktober met berichten over het Jaar van het Geloof.

2012

Mei	Bisdommagazine 'Het Tweede Vaticaans Concilie: Kerk zijn in deze tijd'.
Augustus	Bisdommagazine 'Nieuwe evangelisatie: Kerk zijn in deze tijd'.
2 september	Geloofsgesprek op tv met bisschop Liesen over 50 jaar Vaticanum II en het Jaar van het Geloof.
7-28 oktober	Bijzondere Bisschoppensynode te Rome over 'De nieuwe evangelisatie voor het doorgeven van het christelijk geloof'. Vanuit Nederland neemt mgr. Everard de Jong deel aan deze bisschoppensynode.
11 oktober	Opening van het Jaar van het Geloof in Rome op het Sint Pietersplein met een eucharistieviering met paus Benedictus XVI, de deelnemers aan de bisschoppensynode, voorzitters van bisschoppenconferenties. Ook bisschoppen die deelnamen aan het Tweede Vaticaans Concilie zijn hierbij aanwezig.
11 oktober	Start van het Jaar van het Geloof met een plechtige eucharistieviering met bisschop Liesen om 12.30 uur in de H. Antoniuskathedraal in Breda. In de middag vindt een programma plaats voor pastorale beroepskrachten. In de avond vindt een programma plaats voor parochiebestuurders en pastorale teams. Bisdommagazine 'Geloof in de nieuwe parochie: Kerk zijn in deze tijd'.
21 oktober	Heiligverklaring van zeven martelaren, afkomstig uit verschillende delen van de wereld.
9 - 11 november	Adventcollege voor jongeren over 'Maria als eerste getuige en ons persoonlijke getuigenis'.

2013

15 januari	Start Kadercursus catechese voor vrijwilligers werkgroepen catechese
21 januari	Bijeenkomst voor pastorale beroepskrachten over 'Vaticanum II en nieuwe evangelisatie'.
25 januari	Tijdens de jaarlijkse oecumenische viering in de basiliek van Sint Paulus buiten de Muren wordt ervoor gebeden dat christenen die dezelfde geloofsbelijdenis delen, de weg naar eenheid niet vergeten.
28 april	Paus Benedictus XVI zal het vormsel toedienen aan een groep jonge mensen.
5 mei	Deze dag staat in het teken van de volksvroomheid.
13 mei	Bijeenkomst voor pastorale beroepskrachten over 'Het geloof leren: catechese en de Catechismus van de Katholieke Kerk'.
18 mei	Op de vooravond van Pinksteren komen katholieke beweging, oud en nieuw, bijeen op het Sint Pietersplein.
2 juni	Op Sacramentsdag is er op dezelfde tijd, over heel de wereld Eucharistische Aanbidding.
16 juni	Deze zondag staat in het teken van het Evangelie van het Leven.
7 juli	Op deze dag sluiten seminaristen uit de hele wereld hun pelgrimage af op het Sint Pietersplein.
17 juli - 29 juli	Deelname van jongeren uit het bisdom aan de Wereldjongerendagen in Rio de Janeiro, Brazilië
29 september	Deze dag staat in het teken van een bijeenkomst met catechisten (vergelijkbaar met onze pastoraal werk(st)ers) om 20 jaar Catechismus van de Katholieke Kerk te gedenken.
13 oktober	Deze dag staat in het teken van Maria in de Kerk.
24 november	Het Jaar van het Geloof wordt afgesloten op deze dag, het Hoogfeest van Christus Koning.
24 november	Diocesane afsluiting van het Jaar van het Geloof.

Besturen

- Basiscursus parochiebestuur en parochiekerncommissie p. 22
- Projectmatig werken voor besturen en teams p. 50
- Fondsenwerving voor (pastorale) projecten p. 54

Bezinning

- Bezinningsdag voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen, de bron van geloof levend houden p. 56
- Bezinningsdag (retraite) voor pastoraal werk(st)ers p. 47
- Kloosterdagen, zie 'Kloosterdagen'
- Leergang spiritueel leiderschap p. 17
- Jaarlijkse retraite voor (aanstaande) priesters en diakens p. 58

Bovendonk

- Informatiedag Priester- en Diakenopleiding Bovendonk p. 49
- Priester- en diakenopleiding Bovendonk p. 10
- Toeleidingsaanbod voor aanstaande pastorale beroepskrachten ('Frenckenprogramma') p. 11

Caritas en diaconie

- Antoniusacademie, zie 'Sociale leer van de Kerk'
- Cursus nieuwe bestuursleden (inter)parochiële caritasinstelling (PCI) p. 20
- Diaconale werkbezoeken, zie 'Sociale leer van de Kerk'
- Informatieavond (inter)parochiële caritas instellingen p. 29
- Startavonden Vastenactie - Vastenestafette 2013 p. 32

Emeriti

- Bezinningsdag voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen, de bron van geloof levend houden p. 56
- Jaarlijkse ontmoetingsdag voor emeriti en pastorale beroepskrachten met pensioen p. 24
- Voorbij de 65 jaar, bijeenkomst voor priesters en diakens p. 27

Jongeren

- Adventscollege p. 31
- Lopend Vuurtje voor vormelingen p. 19
- Misdienaars- en acolietenweekend p. 26
- Wereldjongerendagen p. 59

Kadercursus

- Kadercursus catechese p. 35
- Kadercursus kerkmuziek p. 42
- Kadercursus liturgie p. 41
- Kadercursus sociale leer en diaconie p. 39

Kerkbalans

- Presentatie diocesane cijfers Kerkbalans p. 36
- Kerkbalans nieuwe stijl p. 18

Kerkgebouw

- Bijeenkomst voor koster p. 16
- Geloof in kunst: Het kerkgebouw, huis van God p. 13
- Onderhoud en in stand houden RK kerkgebouwen p. 43

Kloosterdagen

- Kloosterdagen voor mensen uit het onderwijs p. 34
- Kloosterdagen voor de categoriale zorg p. 48

Navision

- Financiële administratie (Navision) p. 51
- Ledenadministratie en kerkbijdragen-administratie Navision p. 44

Pastorale beroepskrachten

- Bezinningsdag (retraite) voor pastoraal werk(st)ers p. 47
- Het geloof leren: catechese en de Catechismus van de Katholieke Kerk p. 53
- Leergang spiritueel leiderschap p. 17
- Naar de 65 jaar, bijeenkomst voor pastoraal werk(st)ers p. 40
- Pastoorscursus p. 15
- Jaarlijkse retraite voor (aanstaande) priesters en diakens p. 58
- Studiedag voor pastorale beroepskrachten over seksueel misbruik p. 12
- Toeleidingsaanbod voor aanstaande pastorale beroepskrachten ('Frenckenprogramma') p. 11
- Vaticanum II en nieuwe evangelisatie p. 38
- Voorbij de 65 jaar, bijeenkomst voor priesters en diakens p. 27
- VPV-dagen p. 30

Parochie

- Fondsenwerving voor (pastorale) projecten p. 54
- Ontmoeting teamassistentes en secretariële ondersteuners p. 28
- Projectmatig werken voor besturen en teams p. 50

Roeping

- Vesperviering van de gebedskring roepingen p. 33, 52
- Informatiedag Priester- en Diakenopleiding Bovendonk p. 49
- Priester- en diakenopleiding Bovendonk p. 10

Sacramenten

- Bijeenkomst voor koster p. 16
- Lopend Vuurtje voor vormelingen p. 19
- Misdienaars- en acolietenweekend p. 26
- Studiedag Liturgie p. 46

Sociale leer van de Kerk

- Antoniusacademie over Ouderen en arbeid p. 14
- Antoniusacademie over de waarde van minderen in vastentijd p. 45
- Antoniusacademie over Onderwijs en armoede p. 55
- Diaconaal werkbezoek, naar een inloophuis p. 25
- Diaconaal werkbezoek, naar een Vincentiusvereniging p. 37
- Diaconaal werkbezoek, bezoek aan een project begeleid wonen in Zeeland p. 57
- Kadercursus sociale leer en diaconie p. 39

bisdome van breda

Bisdome van Breda

Veemarktstraat 48, 4811 ZH Breda

T 076 5223444

E secretariaat@bisdombreda.nl

F 076 5216244

I www.bisdombreda.nl

Bovendonk

Hofstraat 8, 4741 AK Hoeven

T 0165 504277

E info@pdob.nl

I www.bovendonk-opleidingen.nl

Vicariaat Breda

Hooghout 67

4817 EA Breda

T 076 5224537

E Vic.Breda@bisdombreda.nl

Vicariaat Middelburg

Kerkdreef 4

4451 AD Heinkenszand

T 0113 561764

E Vic.Middelburg@bisdombreda.nl

JAAR VAN HET GELOOF!

11 OKTOBER 2012 - 24 NOVEMBER 2013

Hernieuwde bekering en herontdekking
van het geloof met het oog op het
getuigenis van christenen in de wereld!

*“Christus zendt ons vandaag evenals toen uit
over de wegen van de wereld
om zijn evangelie te verkondigen
aan alle volken van de aarde.”*

Paus Benedictus XVI (Mat. 28, 19)

